

Vězeňská služba z pohledu veřejnosti

Patrik Šternberk

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Patrik Šternberk**
Osobní číslo: **L17070**
Studijní program: **B2825 Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Vězeňská služba z pohledu veřejnosti**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši na dané téma.
2. Uveďte hlavní historické aspekty vzniku a vývoje vězeňství v ČR.
3. Definujte vězeňskou službu v ČR.
4. Proveďte analýzu a vyhodnocení současného stavu pohledu veřejnosti na vězeňskou službu v ČR.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. HENDRYCH, Igor. *Vybrané kapitoly z penologie*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010. ISBN 978-80-7248-574-1.
2. RASZKOVÁ, Tereza a Stanislava HOFERKOVÁ. *Kapitoly z penologie I: vězeňství*. Vydání: druhé, rozšířené a aktualizované. Hradec Králové: Gaudeamus, 2018. ISBN 978-80-7435-716-9.
3. MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché. ISBN 978-80-247-4580-0.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: 1. listopadu 2019
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. května 2020

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Víčar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Patrik Šternberk

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá pohledem veřejnosti na vězeňskou službu v České republice. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou část.

V rámci teoretické části je vymezena samotná organizace Vězeňské služby České republiky, základní pojmy a hlavní historické aspekty pojící se s touto složkou. Dále je zde uveden celý proces omezení osobní svobody. Tato část je východiskem pro část druhou, praktickou.

V části praktické se jedná již o samotný kvantitativní výzkum, který má za úkol naplnit stanovený cíl. Výzkum je proveden metodou dotazníkového šetření. Výsledky tohoto výzkumu jsou postupně sepsány, analyzovány a vyhodnocovány. Následně jsou uvedeny návrhy na zlepšení daného stavu.

Klíčová slova: Vězeňská služba, omezení osobní svobody, kvantitativní výzkum, dotazníkové šetření

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the public's view of the prison service in the Czech Republic. The work is divided into two parts, theoretical and practical part.

The theoretical part defines the organization of the Prison Service of the Czech Republic, the basic concepts and the main historical aspects associated with this unit. Furthermore, the whole process of restriction of personal freedom is presented here. This part is the starting point for the second part, practical.

In the practical part, it is the quantitative research itself, which has the task of fulfilling the set goal. The research is carried out by the method of a questionnaire survey. The results of this research are gradually written, analyzed and evaluated. Subsequently, suggestions for improving the situation are given.

Keywords:

Prison service, restrictions on personal liberty, quantitative research, questionnaire survey

Rád bych poděkoval prof. Ing. Dušanu Vičarovi, CSc., jakožto svému vedoucímu bakalářské práce za spolupráci a poskytnutí velmi cenných rad, které mi byly přínosem pro zpracování této práce.

Dále bych chtěl poděkovat všem zúčastněným respondentům za aktivní pomoc při vyplňování dotazníků.

V neposlední řadě mé díky patří také rodině, která mi byla oporou po celou dobu mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE	11
2 VĚZEŇSTVÍ.....	12
2.1 TREST.....	12
2.2 HISTORIE TRESTU A VĚZEŇSTVÍ NA ÚZEMÍ ČR	13
2.3 HUMANIZACE VĚZEŇSTVÍ.....	15
3 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY.....	16
3.1 ÚKOLY VĚZEŇSKÉ SLUŽBY	16
3.2 ZÁKLADNÍ STRUKTURA VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR	18
3.2.1 Organizační složky Vězeňské služby České republiky.....	18
3.2.1.1 Vězeňská stráž	18
3.2.1.2 Justiční stráž.....	18
3.2.1.3 Správní služba.....	18
3.2.2 Organizační jednotky Vězeňské služby České republiky	19
3.2.2.1 Generální ředitelství.....	19
3.2.2.2 Vazební věznice	19
3.2.2.3 Věznice	20
3.2.2.4 Ústavy pro výkon zabezpečovací detence	21
3.2.2.5 Střední odborné učiliště	21
3.2.2.6 Akademie Vězeňské služby	21
3.3 PŘIJETÍ DO SLUŽEBNÍHO POMĚRU	22
3.4 VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ	22
4 OMEZENÍ OSOBNÍ SVOBODY	24
4.1 VÝKON VAZBY	24
4.2 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	24
4.2.1 Program zacházení	25
4.2.2 Vnitřní diferenciacce odsouzených.....	26
4.2.3 Výstupní oddíl.....	26
4.3 RECIDIVA	26
5 DÍLČÍ ZÁVĚR	28
6 CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY	29
6.1 CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	29
6.2 POUŽITÉ METODY	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	31
7.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	31
7.1.1 Činnost a působení vězeňské služby v České republice	33

7.1.2	Informovanost veřejnosti o vězeňské službě v České republice	34
7.1.3	Zájem o výkon povolání u Vězeňské služby České republiky.....	38
7.1.4	Znalosti veřejnosti týkající se Vězeňské služby České republiky	40
8	VYHODNOCENÍ, NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ.....	44
	ZÁVĚR	46
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	48
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	50
	SEZNAM OBRÁZKŮ	51
	SEZNAM TABULEK.....	52
	SEZNAM GRAFŮ	53
	SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

Uvědomujeme si působení vězeňské služby v České republice? Tuto, na první pohled obyčejnou otázku, si většina z nás zřejmě nikdy nepoložila. Jeden z důvodů může být to, že mnozí z nás s touto ozbrojenou bezpečností složkou nepřijdou nikdy do kontaktu. I přes tuto skutečnost je ale nutno si uvědomit, že vězeňská služba v naší společnosti existuje a je její nedílnou součástí.

Na rozdíl od policie, která kontroluje, aby právo nebylo porušováno, vězeňská služba dohlíží na ty, co již nějakým způsobem právo porušili. Velmi zjednodušeně řečeno ji tedy můžeme chápat jako vykonavatele trestu.

Současná společnost však netrestá pouze za účelem vykonání trestu, pokouší se i o určitou nápravu a následné zařazení vězňů do běžného života.

Jako příslušník Vězeňské služby České republiky s šestiletou praxí pozoruji určitou společenskou neatraktivnost tohoto povolání, která může být způsobena neinformovaností nebo nevědomostí o dané složce. Hlavním důvodem výběru tématu této práce bylo tedy to, že je dle mého názoru žádoucí zjistit pohled veřejnosti na vězeňskou službu v České republice.

Cílem této práce je zjistit pohled veřejnosti na vězeňskou službu v České republice. Pod pojem pohled veřejnosti řadím tedy celkový názor veřejnosti na vězeňskou službu a také základní znalosti veřejnosti týkající se této složky.

Vzhledem k naplnění stanoveného cíle, je tato práce rozdělena na dvě části, část teoretickou a praktickou.

Teoretická část práce představuje samotnou organizaci Vězeňské služby České republiky. Vymezuje základní pojmy a hlavní historické aspekty pojící se s touto složkou. Dále je teoretická část zaměřena také na samotné obvinění, odsouzení a celý proces omezení osobní svobody. Tato část slouží jako podklad pro část druhou, praktickou.

Praktická část obsahuje již samotným výzkum. Jedná se o kvantitativní výzkum, v rámci něhož je použita metoda dotazníkového šetření, kdy bude několika respondentům předán k vyplnění dotazník. Pokud z tohoto šetření vyplynou určité nedostatky, je navrženo jejich eliminování, případná opatření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LITERÁRNÍ REŠERŠE

V bakalářské práci bylo čerpáno z odborné literatury. Byly vybrány čtyři nejdůležitější knihy, které se zabývají danou problematikou a které přinesly potřebné informace pro tuto práci.

První kniha s názvem Vybrané kapitoly z penologie od autora Igora Hendrycha poskytuje základní informace o českém vězeňském systému, představuje organizační složky a také celou strukturu Vězeňské služby České republiky. Kniha dále také popisuje důležité historické aspekty pojící se s touto složkou.

Druhá kniha se nazývá Kapitoly z penologie I: vězeňství od autorek Terezy Razskové a Stanislavy Hoferkové. Tato kniha je zaměřená na penologii a vězeňství v České republice, dále na samotnou organizační složku Vězeňské služby České republiky a její činnost a úkoly. Kniha se také zabývá pojetím trestu a trestání na našem území a také profilací věznic v České republice.

Třetí kniha od autora Jiřího Popelky s názvem Penologie pojednává o penologii jako vědě o trestání a výkonu trestu odnětí svobody od historie až po současnost a vývoj českého vězeňského systému. V knize je také vysvětlena základní terminologie pojící se s vězeňskou službou v České republice.

Čtvrtá kniha s názvem aplikovaná forenzní psychologie od autorky Ingrid Matouškové se zabývá psychologickými dopady na obviněné a odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody.

Kromě výše uvedených základních literárních zdrojů jsou použity i další literární, internetové a legislativní zdroje, které jsou uvedeny v části „Seznam použité literatury“.

2 VĚZEŇSTVÍ

Odkud vlastně pochází pojem věznění a od čeho je odvozen. „*Pojem slova věznění je odvozen od slova „vězeti“, což znamená zůstat, setrávat nebo zdržovat se na určitém místě, v určitém čase a prostředí, zpravidla proti své vůli nebo vlastnímu zájmu.*“

Naopak samotný pojem vězeňství vyjadřuje již určitou organizovanou činnost státu v rámci platného trestního práva. Tato činnost je zaměřena na „... *zadržování pachatelů trestné činnosti za účelem trestního řízení (výkon vazby), jejich dočasnou izolaci od společnosti spojenou s nápravou (výkon trestu odnětí svobody) nebo jejich trvalou izolaci od společnosti (výkon doživotního trestu odnětí svobody).*“ [1]

Vězeňství je tedy systém pro zacházení s kriminální populací a vytváří podmínky k obnovení sociálních vlastností vězněného. To může být základem pro jeho začlenění do společnosti po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. [2]

Jak společnost chápe vězeňství a vězeňský systém se odvíjí od jejich představ zacházení s pachatelem a od jejího chápání trestu. Ve starověku se využívalo k zastrašení případných pachatelů formou odplaty tím, že trest představoval újmu pachateli na životě, zdraví, majetku či na cti. Naše pojetí trestu odnětí svobody by pro společnost nepřicházelo v úvahu. [3]

Samotné vězení je z historického hlediska poměrně mladou institucí. Podoba vězení, jakou známe dnes, vznikala postupně od středověku oddělením se od zařízení typu blázince, chudobince či nemocnice. Tyto zařízení měly skupiny jedinců jako šilence, slabomyslné, tuláky či nemocné. [4]

2.1 Trest

Trest velmi úzce souvisí se samotným vězeňstvím, i když každý si pojem trest nebo trestný čin může vyložit jinak.

Povaha trestu se dnes již změnila a společnost netrestá za účelem vykonání pomsty, ale aby se bránila. Rozdíl v trestání však není tak velký, jak se může na první pohled zdát. Většinou se mstíme pouze tomu, kdo nám ublížil a je pro nás tedy nebezpečný, takže pomsta je instinktivní obranný skutek. A každý trest má v sobě určitý díl pomsty. „*Říká se, že nenecháváme viníka trpět jen proto, aby trpěl, ale je stejně tak pravda, že považujeme za spravedlivé, aby trpěl.*“ [5]

Velmi obecně řečeno můžeme trest chápat jako součást výchovy. Hovoříme-li o člověku, máme trest na mysli vždy v souvislosti s nějakým přestupkem či trestným činem. V dlouhé historii lidstva se setkáváme s mnohdy až velmi rafinovanými a krutými tresty. To vše souvisí i s náhledem na to, co trest je a k čemu má sloužit. [1]

Podle trestního zákona č. 40/2009 Sb., §1 je v České republice zákaz retrospektivity. Cituji: „Čin je trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán.“ [6]

Vědou, která se zabývá trestem a trestáním je penologie. Tato věda také zkoumá účinnost všech druhů trestů, psychologické dopady na pachatele vznikající v průběhu výkonu trestu a výchovné zacházení pro dosažení co nejefektivnějšího účelu trestu. Hledá i jiné možnosti trestu, které by ovlivnily chování pachatelů trestných činů. [2]

2.2 Historie trestu a vězeňství na území ČR

Trest odnětí svobody je v lidské civilizaci poměrně krátce. Prakticky až do konce středověku bylo trestání vykonáváno pouze tresty fyzickými či trestem absolutním, což znamená trest smrti. Až do přelomu 17. – 18. století byli pachatelé lehčích trestních činů izolováni v obecních domech. Tyto domy současně sloužily jako starobince, chudobince či ústavy pro choromyslné. Společnost v té době ještě nerozlišovala mezi naprosto odlišnými typy trestanců. Podstatné pro ni bylo osoby pouze izolovat a také „umravňovat“. Trest odnětí svobody v podobě, v jaké ho známe dnes, se objevil až mnohem později. V roce 1823 byla v Praze založena první státní Svatováclavská trestnice, kde se poprvé začaly vězněné osoby třídit, tj. oddělení mužů od žen a mladistvých a více narušených osob od méně narušených. [7]

V roce 1852 po vydání císařského patentu č. 117 o zločinech a přestupcích již vězni nebyli na celách spoutáni a poutací prostředky se používaly pouze při transportu nebo násilném jednání. Tento patent byl na našem území využíván jako trestní zákon téměř 100 let. V období rakouskouherské monarchie existoval také trest smrti, avšak rozdíl mezi jeho ukládáním a výkonem byl velmi značný. V letech 1876 až 1879 bylo z 1376 trestů smrti vykonáno pouze 44. [8]

Po událostech roku 1848 si rezort vězeňství vzalo pod patronát Ministerstvo spravedlnosti a -působnost tohoto ústředního orgánu státní správy trvala až do rozpadu Rakouska-Uherska v roce 1918. V daném roce vznikem samostatného českého státu započalo i nové

období českého vězeňství. Nový stát navázal na historické penitenciární (tzn. péče o vězně ve vězeňství) tradice, akceptoval rakouský trestní zákon, avšak k jeho naplňování vytvářel nové reformy. K významným změnám ve vězeňském systému patřilo třídění vězňů podle trestné činnosti. Političtí vězni vykonávali trest odděleně od pachatelů trestních činů a měli i větší výhody než ostatní vězni. [7]

V letech 1939 – 1945 v Protektorátu podléhala výkonná moc v Čechách a na Moravě německé okupační správě. Státní prezident, kterým byl v té době Emil Hácha, a formální vlády neměly podstatný vliv na činnost soudních úřadů v Protektorátu, který cíleně směřoval k poněmčování a fyzické likvidaci obyvatel Čech a Moravy.

V období let 1945 – 1964 se české vězeňství ocitlo pod silným politickým vlivem Sovětského svazu a jeho čelného představitele Josifa Vissarionoviče Stalina. Podle jeho vzoru nastolil prezident Klement Gottwald třídní diktaturu. Demokraticky smýšlející občané se tak stali nepřáteli a byli stíháni a odsuzováni k mnohaletým trestům odnětí svobody. Ke zvýšení vězeňské ubytovací kapacity byly zřizovány tábory nucené práce. V tomhle období je evidováno celkem 1011 poprav, z toho ve 240 případech z politických důvodů. [8]

Organizace spojených národů vydala v roce 1957 dokument, který se nazýval Standardní minimální pravidla pro zacházení s vězni. Ten se stal v 60. a 70. letech určující normou k provádění reformy v západoevropských zemích. Přestože Československá socialistická republika patřila, co se týče politického rozdělení, spíše do východního bloku, tento dokument přijala a vydala na tu dobu průlomový Zákon č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, který můžeme považovat za základ reformy tehdejšího vězeňství.

K dalším významným změnám ve vězeňství došlo až po roce 1990, kdy prezident Václav Havel vyhlásil amnestii takového rozsahu, že v jejím důsledku zůstalo ve věznicích z původních dvaceti tří tisíc pouze šest tisíc vězňů. K 1. 3. 1993 byl zrušen Sbor nápravné výchovy a zřízena Vězeňská služba České republiky, která se od té doby až do současnosti řídí zákonem č. 555/1992 Sb., o vězeňské a justiční strážní. Nezbytným krokem bylo odstranění zbytečných vojenských prvků při zacházení s vězni a také celková humanizace vězeňského systému. [7]

2.3 Humanizace vězeňství

Pojem humanizace je velmi úzce spjatý se změnou vězeňského systému po roce 1989, kdy velmi často docházelo k tolerovanému či dokonce nařizovanému porušování základních lidských práv a svobod ze strany personálu. Ať se jednalo o přímé šikanování nebo do značné míry ponižující jednání velmi často proti osobám, které byly pro své politické přesvědčení nepohodlné. S novým demokratickým systémem bylo tohle zcela neslučitelné, proto se nastolily zcela nové podmínky se zacházením s vězněnými osobami.[7]

Z pohledu veřejnosti může pojem humanizace vězeňství vzbuzovat pocit, že jde o zlehčování vězeňského systému. Humanizovat znamená činit humánním, lidským. Humanizací ve vězeňství tedy rozumíme vytváření důstojných a lidských podmínek ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Jde o opatření, která jsou v souladu s evropskými vězeňskými pravidly a garantují zajištění základních lidských práv a svobod a také respektování lidské důstojnosti. V praxi jde především o, cituji:

- *„diferencované zacházení s vězni (nediferencovaný přístup je nehumánní, degraduje zbytečně určité skupiny vězňů,*
- *snížením agresivity, nepřátelství ba nenávisti mezi vězni a vězeňským personálem, kladením důrazu na korektnost ve vzájemných vztazích,*
- *nepřipouštěním toho, aby mohl vězeňský personál dávat najevo svým klientům v jakékoliv formě svou nadřazenost (ve smyslu mocenské nadřazenosti) či vytvářet nebo prohlubovat ve vězních jejich pocit bezmocnosti nebo bezvýchodnosti,*
- *profesionalizaci práce vězeňského personálu směrem k chápání vězeňské služby jako jedné ze sociálních služeb pro veřejnost, (chápat vězeňství jako jednu ze sfér společenské činnosti, která má sice svá specifika, ale není ničím výjimečným, exkluzivním),*
- *prokazováním nezbytnosti, návaznosti další postpenitenciární (povězeňské) péče společnosti o propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (resp. z výkonu vazby).“*

Humanizace ve vězeňství je tedy především důležitá proto, aby vězněná osoba po propuštění měla alespoň takovou osobnost, s jakou do vězení nastupovala. Nežřídkou se stává, že působení vězení může zhoršit fyzický i psychický stav, případně osobu připravit na páchaní další trestně činnosti. [4]

3 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

Vězeňská služba České republiky je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který zajišťuje v rozsahu zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky výkon zabezpečovací detence, výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody, ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Vězeňská služba je organizační složkou státu a hospodaří s jeho majetkem, který potřebuje pro plnění svých úkolů. Vězeňskou službu řídí generální ředitel, kterého do funkce jmenuje a odvolává z ní ministr spravedlnosti. [9]

3.1 Úkoly Vězeňské služby

Vězeňská služba České republiky plní následující úkoly, které jsou ustanoveny zákonem č. 555/1992 Sb., o vězeňské a justiční strážci.

Úkoly Vězeňské služby uvedené v zákoně 555/1992 Sb. o vězeňské a justiční strážci, §2:

- a) *„spravuje a střeží vazební věznice a věznice a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,*
- b) *spravuje a střeží ústavy pro výkon zabezpečovací detence,*
- c) *střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody a eskortuje tyto osoby do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence, a to bezprostředně po ukončení výkonu vazby, zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody,*
- d) *prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,*
- e) *provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky při výkonu vazby a při výkonu trestu odnětí svobody,*
- f) *zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti a v rozsahu stanoveném tímto zákonem zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství,*
- g) *vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody,*

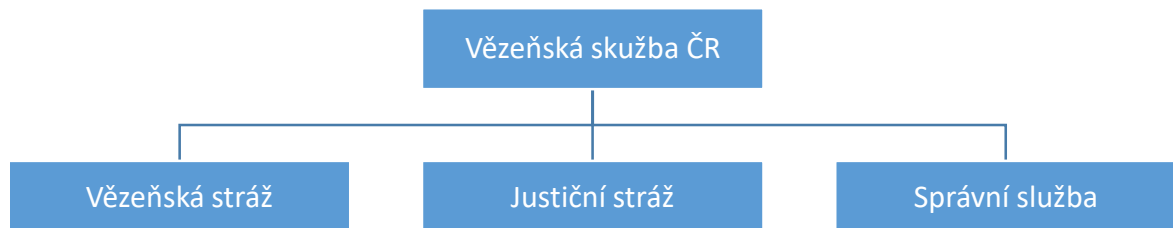
- h) provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,*
- i) vede evidenci osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,*
- j) plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána,*
- k) zabezpečuje vzdělávání příslušníků Vězeňské služby (dále jen "příslušníci") a občanských zaměstnanců Vězeňské služby, které provádí Akademie Vězeňské služby, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště,*
- l) poskytuje zdravotní služby ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby; v případě potřeby zabezpečuje zdravotní služby u mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb,*
- m) poskytuje nebo zajišťuje odbornou péči osobám s adiktologickou poruchou, které jsou ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence,*
- n) v rozsahu stanoveném zvláštním právním předpisem objasňuje a prověřuje vlastními pověřenými orgány (dále jen „pověřené orgány Vězeňské služby“) trestné činy osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence; ve spolupráci s Generální inspekcí bezpečnostních sborů se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců zařazených k výkonu práce ve Vězeňské službě spáchané při výkonu služby nebo při plnění pracovních úkolů.“ [10]*

Úkoly vězeňské služby zajišťuje vězeňská stráž, justiční stráž, správní služba, Akademie Vězeňské služby a pověřené orgány Vězeňské služby. Příslušníci Vězeňské služby jsou ve služebním poměru, občanští zaměstnanci pak v pracovním poměru. [9]

3.2 Základní struktura Vězeňské služby ČR

3.2.1 Organizační složky Vězeňské služby České republiky

Vězeňská služba České republiky se člení na vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu. Vězeňská a justiční stráž patří mezi ozbrojené státní složky, které jsou militarizované.

Obrázek 1: Organizační složky VSČR [zdroj: vlastní]

3.2.1.1 Vězeňská stráž

Vězeňská stráž střeží a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, střeží vazební věznice, věznice a při této činnosti v uvedených místech zajišťuje stanovený pořádek a bezpečnost.

3.2.1.2 Justiční stráž

Justiční stráž zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů a státních zastupitelství a v jiných místech činnosti soudů a ministerstva a v rozsahu stanoveném zákonem zajišťuje bezpečnost výkonu pravomocí soudů a státních zastupitelství.

3.2.1.3 Správní služba

Správní služba zabezpečuje organizační, ekonomickou, výchovnou a další odbornou činnost podle všeobecně platných právních předpisů. [1]

3.2.2 Organizační jednotky Vězeňské služby České republiky

Obrázek 2: Organizační jednotky VSČR [zdroj: vlastní]

Vězeňskou službu České republiky řídí generální ředitel, který je podřízený ministru spravedlnosti. Generální ředitel jmenuje a odvolává ředitele, kteří stojí v čele jednotlivých organizačních jednotek. [11]

3.2.2.1 *Generální ředitelství*

Generální ředitelství v čele s generálním ředitelem je orgánem ministerstva spravedlnosti. Řídí a kontroluje Vězeňskou službu a ve stanoveném rozsahu také plní funkci ústředního orgánu státní správy pro vězeňství. Vnitřní organizaci generálního ředitelství tvoří sekretariát generálního ředitele a specializované odbory, které metodicky řídí činnost obdobných úseků. [2]

3.2.2.2 *Vazební věznice*

Výkon vazby se vykonává ve vazebních věznicích. Vazební věznice jsou zařízení, které zajišťují, aby vazba plnila zákonem stanovený účel. Hlavní funkcí vazby je, aby byl obviněný k dispozici orgánům činným v trestním řízení. Podle §67 trestního řádu je obviněný vzat do vazby, pokud je důvodná obava,

- že uprchne, nebo se bude skrývat, aby se vyhnul trestnímu stíhání (útěková vazba),
- že bude ovlivňovat dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné (koluzní vazba),
- že bude v trestně činnosti dále pokračovat (předstižná vazba). [9]

3.2.2.3 Věznice

Věznice jsou zařízení, kde se vykonává trest odnětí svobody. Současně zajišťují plnění dalších povinností, které souvisí s výkonem trestu. Od října roku 2017 jsou v České republice z původních čtyř pouze dva typy věznic. Věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou. Věznice s ostrahou je tvořena systémem tří stupňů zabezpečení a to:

- oddělení s nízkým stupněm zabezpečení
- oddělení se středním stupněm zabezpečení
- oddělení s vysokým stupněm zabezpečení

Stupeň zabezpečení se určuje vyhodnocením vnějších a vnitřních rizik. Vnější riziko určuje s ohledem na trestnou činnost nebezpečnost odsouzeného pro společnost. Vnitřní riziko se zaměřuje zejména na povahu trestné činnosti odsouzeného, průběh předchozích trestů a možnou hrozbu útěku. [12]

Umísťování odsouzených se provádí na základě zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody §7. Citují:

„Odděleně se umísťují odsouzení muži od odsouzených žen, odsouzení s infekčním onemocněním nebo u nichž je podezření na infekční onemocnění a dále zpravidla odsouzení:

- a) mladiství od dospělých,*
- b) recidivisté od odsouzených, kteří jsou ve výkonu trestu poprvé,*
- c) za úmyslně spáchané trestné činy od odsouzených, za trestné činy z nedbalosti,*
- d) trvale pracovní nezařaditelní,*
- e) s poruchami duševními, poruchami chování,*
- f) s uloženým ochranným léčením a zabezpečovací detencí a*
- g) velmi nebezpeční.“ [13]*

3.2.2.4 Ústavy pro výkon zabezpečovací detence

Ústavy pro výkon zabezpečovací detence neboli detenční ústavy jsou ve vězeňském systému České republiky poměrně krátce. Řídí se zákonem č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence. Od 1. ledna 2009 tedy mohou soudy pachatele trestných činů postižené duševními poruchami umisťovat do těchto detenčních ústavů při spáchání úmyslného trestného činu se sazbou vyšší než 5 let, jehož pobyt na svobodě je pro společnost nebezpečný a ochranné léčení je pro takovou osobu dostatečné. Následně soud každoročně přezkoumává, zda důvody pokračování detence trvají. Ostrahu v těchto ústavech vykonává Vězeňská služba České republiky, ale pro svou vnitřní strukturu spíše připomíná nemocniční zařízení. Jsou zde tedy zařazováni pachatelé trestných činů, kteří v předcházející době byli umisťováni na uzavřená oddělení psychiatrických léčeben. Z těchto oddělení ale mohli snadno uprchnout a dále pokračovat v páchaní trestné činnosti. V současnosti máme v České republice dva detenční ústavy a to v Brně a Opavě. [1]

3.2.2.5 Střední odborné učiliště

Střední odborné učiliště má sídlo v Praze a zajišťuje vzdělávání vězňených osob prostřednictvím svých odloučených pracovišť, která se nachází mimo věznice. Nabízí studijní obory zakončené buď výučním listem, nebo maturitou, tak i také různé vzdělávací kurzy. Podmínkou ke vzdělávání je, že vězňená osoba musí být zdravotně způsobilá. [9]

Střední odborné učiliště se nachází ve věznicích v Pardubicích, Opavě, Světlé nad Sázavou, Valdicích, Plzni, Rýnovicích, Stráži pod Ralskem, Všehrdech a Kuřimi. Nabízejí nejrozličnější studijní obory jako například práce ve stravování, obráběč kovů, šití prádla a další učební obory a kurzy. Podle statistik Vězeňské služby České republiky z roku 2017 bylo ke studijním oborům zařazeno celkem 522 žáků a ke kurzům v tom samém roce 551 žáků. [14]

3.2.2.6 Akademie Vězeňské služby

Akademie Vězeňské služby se nachází ve Stráži pod Ralskem a je resortním vzdělávacím zařízením pro celou Českou republiku. Hlavním cílem je vzdělávání všech zaměstnanců Vězeňské služby České republiky pro získání nezbytné kvalifikace pro výkon služby a pracovní poměr. Mimo jiné také výzkumná činnost v oblasti penologie. Formou programu celoživotního vzdělávání také akademie organizuje kurzy pro zaměstnance. V čele stojí ředitel, kterého do funkce jmenuje generální ředitel. [9]

3.3 Přijetí do služebního poměru

Stejně jako ostatní bezpečnostní sbory v České republice jako Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor a Celní správa české republiky je i Vězeňská služba České republiky řízena zákonem 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostní sborů.

Podle zákona 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů §13 odst. 1 jsou stanoveny předpoklady k přijetí do služebního poměru. Citují:

„Do služebního poměru může být přijat občan České republiky, který:

- a) o přijetí písemně požádá,*
- b) je starší 18 let*
- c) je bezúhonný*
- d) splňuje stupeň vzdělání, stanovený pro služební místo, na které byl ustanoven,*
- e) je zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby,*
- f) je plně svéprávný*
- g) je oprávněn seznamovat se s utajovanými informacemi podle zvláštního předpisu, má-li být ustanoven na služební místo, pro které se tato způsobilost vyžaduje,*
- h) není členem politické strany nebo politického hnutí, a jde-li o služební poměr příslušníka zpravodajské služby, ani odborové organizace,*
- i) nevykonává jinou výdělečnou činnost, a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které provozují podnikatelskou činnost.“ [15]*

3.4 Vzdělávání příslušníků

Vzdělávání příslušníků Vězeňské služby České republiky tvoří základní odborná příprava (ZOP), která se zajišťuje pro všechny příchozí zaměstnance do služebního, ale i pracovního poměru. Základní odborná příprava se člení podle konkrétního zařazení výkonu služby nebo práce a je prováděna v Akademii Vězeňské služby ve Stráži pod Ralskem. Základní odbornou přípravu dělíme na:

ZOP A – tato základní odborná příprava je určena pro příslušníky Vězeňské služby ČR, kteří nastoupili do služebního poměru, bez rozdílu jejich služebního zařazení. Trvá zpravidla třináct týdnů a je realizována přednáškovou a výcvikovou formou zakončenou závěrečnou zkouškou.

ZOP B/1 – příprava je určena pro civilní zaměstnance, kteří pro své zařazení pracují přímo s vězněnými osobami, ale nepodílejí se na programu zacházení. Jde o zaměstnance logistiky, informatiky, ekonomiky, personálních a správních oborů. Zakončení je formou písemného testu.

ZOP B/2 – tato příprava je určena pro civilní zaměstnance, kteří jsou v přímém styku s vězněnými osobami a podílejí se na realizaci programu zacházení. Jde především o vychovatele, sociální pracovníky, speciální pedagogy a psychology. Výuka, která trvá sedm týdnů, je ukončena závěrečnou zkouškou.

ZOP B/3 – základní odborná příprava, která je určena pro zdravotnický personál a je zakončena písemným testem. Trvá většinou jeden týden.

ZOP B/4 – tato odborná příprava je určena zaměstnancům, kteří pracují na částečný úvazek a také pro ostatní zaměstnance, kteří přichází do styku s vězněnými osobami. Jde například o duchovní, terapeuty apod.

NŠ I – tohle nástupní školení je určeno všem zaměstnancům, kteří pro své pracovní zařazení nepřicházejí do styku s vězněnými osobami, realizuje se formou samostudia v organizačních jednotkách Vězeňské služby ČR a je zakončen písemným testem. [16]

4 OMEZENÍ OSOBNÍ SVOBODY

4.1 Výkon vazby

Vazba má na rozdíl od výkonu trestu odnětí svobody určitá specifika. Díky presumpci nevinny se na obviněného pohlíží jako na nevinného. Přesto má výkon vazby těžší dopad na psychiku než výkon trestu odnětí svobody. [17]

Výkon vazby, který je vykonáván ve vazebních věznicích, trvá jen nezbytně dlouhou dobu, a to od jednoho do čtyř let. Jedna třetina této doby je určena na přípravné řízení a další dvě třetiny na řízení před soudem. Po uplynutí této doby je třeba obviněného bez ohledu na důvod vazby ihned propustit na svobodu. Výkon vazby nesmí být uplatňován jako způsob nátlaku k přiznání viny ze spáchání trestného činu. V České republice se zásadně vykonává pevná vazba, kdy je obviněný uzavřen celodenně, v cele s jedním až třemi obviněnými a má povolenou jednu hodinovou vycházku denně. Na jednoho obviněného je zákonem určená plocha 4m². Oddělují se muži od žen, mladiství od dospělých, obvinění od odsouzených a také kuřáci od nekuřáků. [1]

4.2 Výkon trestu odnětí svobody

„Trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody, tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti. S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.“ [13]

Jak už z názvu vyplývá, samotné odnětí svobody je pro uvězněného trestem, proto je důležité, aby systém situaci uvěznění nezhoršoval. Jak je uvedeno v kapitole 3.2.2.3, výkon trestu odnětí svobody se provádí ve dvou typech věznic. Od toho se také odvíjí i určitá míra „volnosti“. Jak uvádí Evropská vězeňská pravidla, je důležité vytvářet životní podmínky, které jsou slučitelné s lidskou důstojností. Pokusit se také co nejvíce snížit negativní působení vězeňského prostředí a také zkvalitnit znalosti a odbornosti pro uplatnění ve společnosti po propuštění z trestu odnětí svobody. Proto je třeba zajistit individuální charakter zacházení s vězněnými osobami, viz kapitola 4.2.1 [1]

Když nabyde platnosti rozsudek nepodmíněného trestu odnětí svobody, stane se obviněný odsouzeným. Nástup do věznice se realizuje následujícími způsoby:

- **nástup přímo z výkonu vazby** - když je obviněný během trestního řízení ve výkonu vazby, realizuje se většinou ihned po vyhlášení rozhodnutí soudu a obviněný je následně eskortován do věznice,
- **nástup k výkonu trestu do jednoho měsíce** - není-li důvodné podezření, že odsouzený po vynesení rozsudku uprchne, může dostat lhůtu k nástupu do vězení nepřevyšující 4 měsíce na obstarání vlastních záležitostí. Po uplynutí této doby se musí sám dostavit do příslušné věznice,
- **eskorta policií** - je-li důvodné podezření, že odsouzený po vyhlášení rozsudku uprchne nebo se do vězení nedostaví v určeném termínu je odsouzený zatčen a dodán do věznice policií. [18]

4.2.1 Program zacházení

Program zacházení je forma základního působení na odsouzené ve výkonu trestu odnětí svobody, slouží k dosažení účelu výkonu trestu a přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin. Program zacházení se zpracovává ve dvou úrovních. Působení na odsouzeného v první úrovni směřuje ke snižování možného rizika opakování trestného činu a jeho návratu za mříže. Druhá úroveň se zaměřuje pomocí strukturovaných penitenciárních programů na uvědomění si spáchání trestného činu a také jeho předcházení. Jednotlivé složky programu zacházení se skládají z:

- pracovních aktivit – provádění nezbytných činností, které zajišťují chod věznice (úklid, údržba),
- vzdělávacích aktivit – možnost doplnění vzdělání výučním listem,
- speciálně výchovných aktivit – základní informace v oblasti sebepoznání, společenského chování i vystupování, zvládání agresivity,
- zájmových aktivit – pomocí zájmových aktivit se odsouzení učí trávit svůj volný čas (sportovní hry, čtenářský kroužek, akvaristický kroužek apod.),
- oblast utváření vnějších vztahů – činnost k udržení nebo obnovení kontaktu s vnějším prostředím.

Tyto složky individuálně s každým odsouzeným sestavuje speciální pedagog, který je zároveň garantem jejich odborné úrovně. Úspěšnost programu zacházení se vyhodnocuje

v pravidelných intervalech. Ve věznicích s ostrahou jednou za tři měsíce, ve věznicích se zvýšenou ostrahou jednou za šest měsíců a ve výstupních oddílech jednou za dva měsíce. [19]

4.2.2 Vnitřní diferenciaci odsouzených

Po umístění odsouzeného do věznice hraje důležitou roli nahlížení na osobnost pachatele a následné rozdělení vězňů. Vražda je z právního hlediska stále vražda, ale je třeba brát v potaz, za jakých okolností byla spáchána. Jestli byla například plánována a spáchána chladnokrevně, nebo byla spáchána po dlouholetém týrání na odsouzené osobě. Diferencování odsouzených provádí komise zaměstnanců Vězeňské služby. Lékař, psycholog, speciální pedagog a ředitel věznice rozhodnou, do jaké skupiny odsouzeného zařadí. [1]

Základem pro vnitřní diferenciaci odsouzených jsou vymezeny tři propustné skupiny:

- v první propustné skupině jsou odsouzení, kteří aktivně plní program zacházení a jejich chování je v souladu s vnitřním řádem,
- v druhé propustné skupině jsou odsouzení s neurčitým přístupem ke svým povinnostem a programu zacházení,
- ve třetí propustné skupině jsou odsouzení, kteří buďto neplní program zacházení, neplní si své povinnosti, anebo se nechovají v souladu s vnitřním řádem věznice. [9]

4.2.3 Výstupní oddíl

Pro odsouzené, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody delší dobu, může být návrat do běžného způsobu života obtížný. Proto jsou ve věznicích zřízeny výstupní oddíly, kam se umisťují odsouzení, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody déle než tři roky. A to šest měsíců před jejich propuštěním. Hlavním účelem výstupního oddílu je zmírnit dopady na psychiku odsouzeného při dlouhodobém pobytu ve vězení a připravit ho na návrat do samostatného způsobu života. [9]

4.3 Recidiva

Pojem recidiva v penologii znamená návrat odsouzeného propuštěného po výkonu trestu opět za mříže. Značí to, že úsilí vězeňského personálu o nápravu neproběhlo tak, jak mělo. Můžeme se také setkat s pojmem zvlášť nebezpečný recidivista. To znamená, že pachatel,

který se dopustil zvlášť nebezpečného trestného činu a byl za něj potrestán, v tomto jednání pokračuje.

Takové chování se při analyzování recidivy převážně objevuje u osob s:

- primitivní osobností,
- psychopatickou osobností,
- impulzivních osob s vysokou mírou agrese a extrémní dominance,
- výbušnou povahou a afektivní nestálostí,
- problémy s alkoholismem včetně narkomanů,
- absencí pracovní způsobilosti. [4]

5 DÍLČÍ ZÁVĚR

Na základě výše uvedené teorie byly objasněny základní aspekty pojící se s vězeňstvím a s Vězeňskou službou České republiky. Teoretická část práce byla tedy věnována vysvětlení základních pojmů, které s touto složkou úzce souvisí, stručné historii a také představení a definování samotné organizace Vězeňské služby České republiky. Poslední část se zabírala procesem omezení osobní svobody. Tato teoretická část slouží jako podklad pro část druhou, praktickou, a tedy samotný výzkum.

6 CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY

6.1 Cíl bakalářské práce

Cílem této práce je zjistit, jaký je pohled veřejnosti na vězeňskou službu. Pro větší přehlednost a srozumitelnost jsou níže specifikovány dílčí cíle jednotlivých částí práce, a tedy části teoretické a praktické.

Cílem teoretické části práce bylo vysvětlit základní pojmy, které úzce souvisí s touto složkou, představit důležité historické aspekty, Vězeňskou službu České republiky jako ozbrojený bezpečnostní sbor a také popsat určitý proces uvěznění až po propuštění osob z výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody. Tyto osoby jsou totiž s touto složkou velmi úzce spjaty.

Cílem praktické části je formou dotazníkového šetření zjistit pohled veřejnosti na vězeňskou službu v České republice a v rámci tohoto také ověřit znalosti týkající se této složky. Dotazníkové šetření je mířeno na obyvatele České republiky a otázky jsou formulovány srozumitelně a konkrétně k danému tématu. Výsledek šetření by měl naplnit cíl práce, a tedy zjistit, jaký pohled má veřejnost na vězeňskou službu v České republice a případně navrhnout možná zlepšení daného stavu.

6.2 Použité metody

Pro teoretickou část bakalářské práce jsou použity především literární zdroje spjaté s touto problematikou a dále také internetové zdroje a legislativní dokumenty. Pro tuto práci jsou použity níže uvedené metody.

Analýza je postup myšlenkového rozkladu zkoumaného objektu na jednotlivé části, které jsou následně dále zkoumány. Jedná se o rozbor vlastností, vztahů a faktů od celku k částem. Pomocí analýzy můžeme také odlišit podstatné od nepodstatného.

Syntéza je spojení poznatků získaných analýzou v celek. Syntéza je také důležitá pro pochopení vzájemné souvislosti jevů.

Dotazování se využívá, když je potřeba získávat informace od respondentů. Tato metoda byla využita formou dotazníkového šetření. [20]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

V bakalářské práci je použita metoda dotazníkového šetření, jejímž cílem bylo zjistit, jaký pohled má veřejnost na vězeňskou službu v České republice a také jakými základními znalostmi týkající se této složky veřejnost disponuje. Dotazníkové šetření se řadí mezi kvantitativní metody. Tato metoda byla vybrána z důvodu možnosti aplikování na široký okruh respondentů.

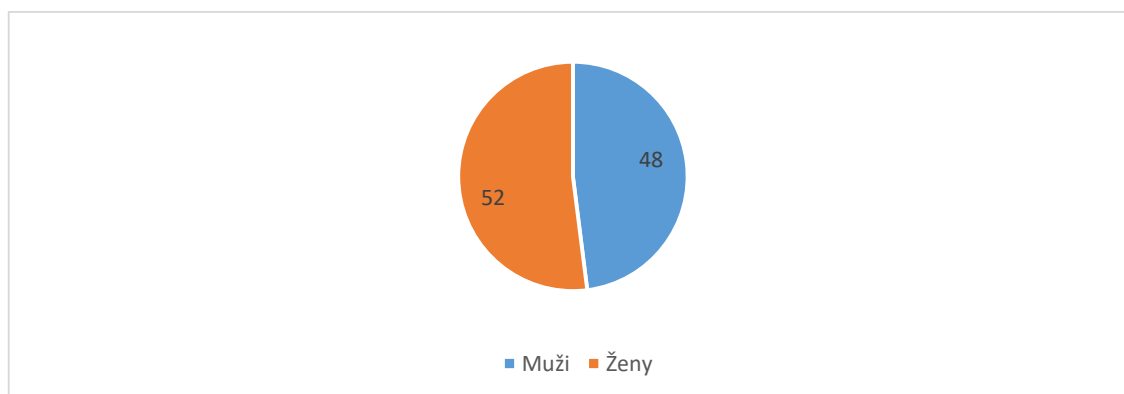
Dotazník byl rozdělen na pět okruhů podle charakteristiky otázek. První okruh byl věnován nejprve doplňujícím otázkám, které měly napomoci přesnějším výstupům výzkumu. Dále se jednalo o další okruhy otázek, mezi které se řadila činnost a působení vězeňské služby v České republice, informovanost veřejnosti o vězeňskou službu v České republice, zájem o výkon povolání u Vězeňské služby České republiky a znalosti veřejnosti týkající se Vězeňské služby České republiky.

Dotazník byl následně předán v rámci výzkumu respondentům k vyplnění. Jednalo se o anonymní dotazník, který obsahoval celkem 20 uzavřených otázek. Tento dotazník byl v elektronické podobě rozeslán mezi 100 účastníků všech věkových kategorií. Dotazník je přílohou bakalářské práce a je uveden v příloze P 1.

7.1 Výsledky dotazníkového šetření

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

První, základní otázka, zjišťovala pohlaví respondentů, kteří vyplňovali dotazníky a zastupovali tedy veřejnost. V níže uvedeném grafu, který je využit pro lepší přehlednost dat, můžeme vidět, že z celkového počtu 100 dotazovaných odpovídalo 52 žen a 48 mužů. Poměr žen a mužů byl tedy téměř vyrovnan.

Graf 1: otázka č. 1 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 2: Znáte někoho, kdo pracuje u Vězeňské služby České republiky?

Tato otázka spolu s následující otázkou mají za cíl zjistit, zda respondenti znají někoho, kdo, v případě této otázky pracuje u Vězeňské služby České republiky nebo v rámci otázky další byl/je ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody. Tyto otázky mohou dát odpověď nejenom na to, zda jsou respondenti s těmito osobami v kontaktu, ale primárně také, zda znají někoho, kdo by je mohl určitým způsobem ovlivnit, ať už v názoru na vězeňskou službu, tak také ve znalostních otázkách v tomto dotazníkovém šetření. V rámci této otázky 14 respondentů odpovědělo, že zná někoho, kdo pracuje u VSČR osobně, 29 respondentů zná někoho pouze z doslechu a 57 respondentů nezná nikoho.

Znáte někoho, kdo pracuje u VSČR?	Počet odpovědí
Ano, osobně	14
Jen z doslechu	29
Nikoho neznám	57

Tabulka 1: otázka č. 2 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 3: Znáte někoho, kdo byl/je ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody?

Tato otázka se tedy také týkala známých osob z okolí respondentů. Ze 100 dotazovaných zná někoho, kdo byl/je ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody osobně 43 respondentů, 30 respondentů dané osoby zná pouze z doslechu a 27 respondentů nezná žádnou takovou osobu.

Znáte někoho, kdo byl/je ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody?	Počet odpovědí
Ano, osobně	43
Jen z doslechu	30
Nikoho neznám	27

Tabulka 2: otázka č. 3 [zdroj: vlastní]

7.1.1 Činnost a působení vězeňské služby v České republice

Otázka č. 4: Sledujete činnost a působení vězeňské služby v České republice?

Cílem čtvrté otázky bylo zjistit, zda veřejnost sleduje činnost a vnímá působení vězeňské služby v České republice a zda si vůbec tuto činnost a působení uvědomuje. Tato otázka byla vnímána jako jedna z nejdůležitějších a nejpřínosnějších otázek celého dotazníku. Většina dotazovaných, a sice 51 respondentů, odpovědělo, že nad tímto nepřemýšlí, dalších 31 činnost a působení vězeňské služby nesleduje. Pouze 18 respondentů odpovědělo, že tuto činnost sleduje a vnímá její působení.

Sledujete činnost a působení vězeňské služby v České republice?	Počet odpovědí
Ano	18
Ne	31
Nepřemýšlím nad tím	51

Tabulka 3: otázka č. 4 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 5: Zajímal/a jste se někdy v minulosti o vězeňskou službu?

Pátá otázka zjišťovala zájem respondentů o vězeňskou službu. Dotazovala se respondentů, zda se vůbec někdy v minulosti o vězeňskou službu zajímali. Dotazovaní měli na výběr pouze dvě odpovědi, kdy naprostá většina, 76 respondentů, odpovědělo, že se v minulosti o vězeňskou službu nezajímali. Zbýlých 24 respondentů odpovědělo na tuto otázku kladně, a tedy uvedli odpověď ano.

Zajímal/a jste se někdy v minulosti o vězeňskou službu?	Počet odpovědí
Ano	24
Ne	76

Tabulka 4: otázka č. 5 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 6: Je podle Vás činnost vězeňské služby v České republice důležitá?

Šestá otázka se zabírala tím, zda si respondenti myslí, že je činnost vězeňské služby v České republice důležitá. Z odpovědí bylo patrné, že většina respondentů považuje tuto činnost za důležitou. 92 respondentů zvolilo možnost ano, a tedy činnost považují za důležitou. Pouze 6 respondentů odpovědělo, že tuto činnost za důležitou nepovažují, tedy zvolili možnost ne a zbylí 2 dotazovaní odpověděli, že nad tímto nepřemýšlí.

Je podle Vás činnosti vězeňské služby v České republice důležitá?	Počet odpovědí
Ano	92
Ne	6
Nepřemýšlím nad tím	2

Tabulka 5: otázka č. 6 [zdroj: vlastní]

První okruh otázek byl zaměřen na činnost a působení vězeňské služby v České republice. Tyto otázky byly považovány za jedny z nejdůležitějších v celém dotazníku, jelikož měly za úkol zjistit, zda si vůbec veřejnost v České republice uvědomuje činnost a působení vězeňské služby. Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že respondenti mají jen částečné povědomí o činnosti této složky v České republice. Většina dotazovaných o působení a činnosti vězeňské služby nepřemýšlela, ani se o ni v minulosti nezajímala i přesto, že téměř polovina respondentů zná osobně nějakou osobu, která byla, anebo je ve výkonu trestu odnětí svobody příp. výkonu vazby. Avšak naprostá většina respondentů považuje činnost vězeňské služby v České republice za důležitou.

7.1.2 Informovanost veřejnosti o vězeňské službě v České republice**Otázka č. 7: Je podle Vás veřejnost o vězeňské službě v České republice dostatečně informovaná?**

Cílem sedmé otázky bylo zjistit, zda si respondenti myslí, že je veřejnost o vězeňské službě v České republice dostatečně informovaná. Z odpovědí této otázky bylo zřejmé, že většina respondentů si nemyslí, že je veřejnost dostatečně informovaná. Jak ukazuje níže uvedená tabulka, ze 100 dotazovaných respondentů si 53 myslí, že je veřejnost informovaná pouze

částečně, 44 že není informovaná vůbec a pouze 3 respondenti odpověděli kladně, a tedy že dle nich veřejnost dostatečně informovaná je.

Je podle Vás veřejnost o vězeňské službě v České republice dostatečně informovaná?	Počet odpovědí
Ano	3
Ne	44
Jen částečně	53

Tabulka 6: otázka č. 7 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 8: Informuje sama vězeňská služba o své činnosti dostatečným způsobem?

Osmá otázka navazovala na otázku předchozí a dotazovala se, zda sama vězeňská služba o své činnosti informuje dostatečným způsobem. Z níže uvedené tabulky vyplývá, že dle respondentů vězeňská služba o své činnosti dostatečným způsobem neinformuje. Kladných odpovědí, a tedy odpovědí ano, bylo v rámci dotazníku v této otázce pouze 5. 51 respondentů si myslelo, že vězeňská služba o své činnosti dostatečně neinformuje, 44 dotazovaných odpovědělo, že informuje pouze částečně.

Informuje sama vězeňská služba o své činnosti dostatečným způsobem?	Počet odpovědí
Ano	5
Ne	51
Jen částečně	44

Tabulka 7: otázka č. 8 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 9: Informují média (internet, televize apod.) veřejnost dostatečně o práci vězeňské služby?

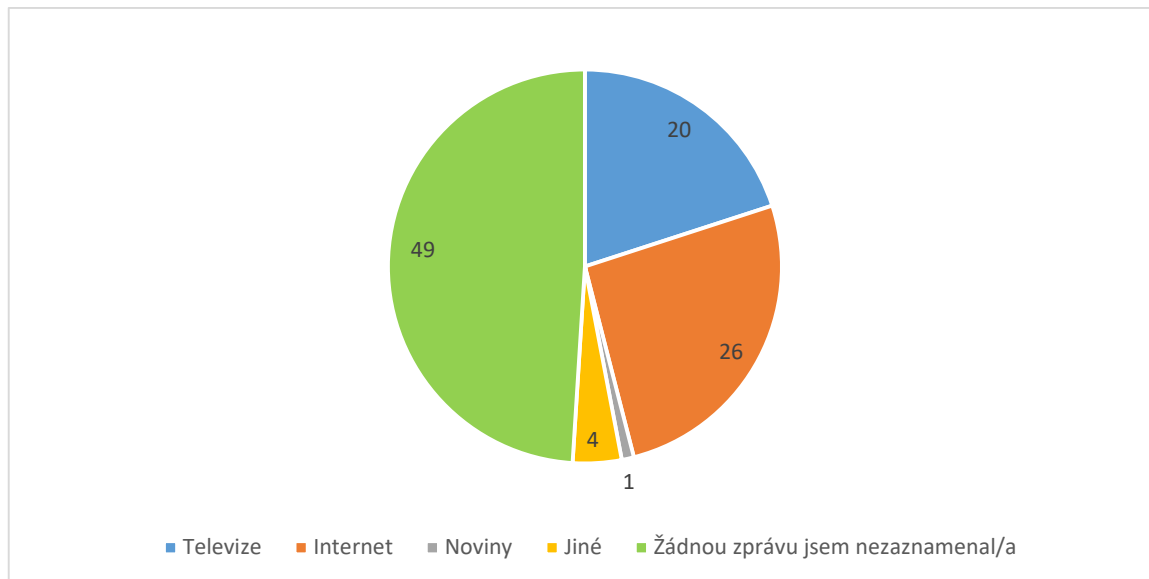
Devátá otázka stejně jako předchozí, navazovala na otázku sedmou, a tedy informovanost veřejnosti o činnosti vězeňské služby v České republice. Tato otázka byla na rozdíl od otázky šesté směřována opačným směrem, a tedy informování o činnosti vězeňské služby prostřednictvím médií. Tato otázka se tedy dotazovala respondentů, zda si myslí, že média (internet, televize apod.) informují dostatečně veřejnost o práci vězeňské služby. V rámci této otázky si respondenti myslí, že nejenom sama vězeňská služba, ale ani média o činnosti vězeňské služby dostatečně neinformuje. 50 dotazovaných uvedlo pouze částečnou informovanost, 46 respondentů, že média neinformují o činnosti vězeňské služby a jen 4 respondenti zvolili možnost ano.

Informují média (internet, televize apod.) veřejnost dostatečně o práci vězeňské služby?	Počet odpovědí
Ano	4
Ne	46
Jen částečně	50

Tabulka 8: otázka č. 9 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 10: Zaznamenal/a jste v poslední době zprávu o činnosti Vězeňské služby České republiky? Odkud?

Tato otázka také navazovala na otázky předchozí. Zjišťovala, zda respondenti zaznamenali určitou zprávu o činnosti vězeňské služby, pokud ano, tak odkud tato zpráva pocházela. Rozšiřuje tedy otázky přechodí ještě o další prostředky, díky kterým může veřejnost zaznamenat působení Vězeňské služby České republiky. Nejčastější odpovědí respondentů bylo, že žádnou zprávu nezaznamenali. Odpovědělo tak 49 dotazovaných osob. Zbylí respondenti zprávu zaznamenali. 26 respondentů zaznamenalo zprávu pocházející z internetu, 20 z televize, 4 dotazovaní zprávu zaznamenali jiným způsobem a pouze 1 respondent ji zaznamenal z tisku. Pro větší přehlednost odpovědí uvádím zjištěná data prostřednictvím grafu níže.

Graf 2: otázka č. 10 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 11: Pokud ano, jak na Vás zpráva zapůsobila?

Otázka číslo jedenáct přímo navazovala na předchozí otázku. Cílem této otázky bylo zjistit, jak na dotyčné zpráva působila. 39 respondentů odpovědělo, že zaznamenali pozitivní zprávu, 10 respondentů zprávu negativní.

51 dotazovaných odpovědělo, že žádnou zprávu nezaznamenali, což se neslučuje s vyhodnocením předchozí otázky. Je možné to přičítat nepozornosti respondentů nebo nezájmem o dané téma.

Pokud ano, jak na Vás zpráva zapůsobila?	Počet odpovědí
Pozitivně	39
Negativně	10
Žádnou zprávu jsem nezaznamenal/a	51

Tabulka 9: otázka č. 11 [zdroj: vlastní]

Z odpovědí na otázky zaměřené na informovanost veřejnosti o vězeňské službě v České republice můžeme jednoznačně určit, že veřejnost označuje informovanost o této složce za

pouze částečnou, a tedy nedostatečnou. Podle odpovědí respondentů to nejsou pouze sdělovací prostředky, které o činnosti vězeňské služby dostatečně neinformují, ale ani sama vězeňská služba o své činnosti neinformuje dostatečným způsobem. V souvislosti s informacemi obdrženými prostřednictvím médií, většinu obdržených zpráv zaznamenali respondenti z internetu a také z televize. Nepatrné množství pak z jiných zdrojů. V případě, že respondenti obdrželi zprávu o vězeňské službě, působila na ně převážně pozitivním dojmem.

7.1.3 Zájem o výkon povolání u Vězeňské služby České republiky.

Otázka č. 12: Přemýšlel/a jste někdy o povolání u Vězeňské služby České republiky?

Cílem otázky číslo dvanáct bylo od dotazovaných osob zjistit, zda někdy přemýšleli o povolání u Vězeňské služby ČR. Jak můžeme vidět v níže uvedené tabulce, většina respondentů o práci v této oblasti nikdy nepřemýšlelo. Odpovědělo tak 82 respondentů, kteří zvolili možnost ne. Možnost ano, a tedy, že o tomto povolání někdy přemýšleli, zvolilo pouhých 18 respondentů.

Přemýšlel/a jste někdy o povolání u vězeňské služby?	Počet odpovědí
Ano	18
Ne	82

Tabulka 10: otázka č. 12 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 13: Je podle Vás povolání u Vězeňské služby ČR nebezpečné?

Cílem třinácté otázky bylo zjistit, zda respondenti považují povolání u Vězeňské služby ČR za nebezpečné. Tato otázka nepřímou navazovala na otázku předchozí. Respondenti měli na výběr ze tří odpovědí, kdy většina odpověděla, že je povolání u vězeňské služby dle nich nebezpečné. Z níže uvedené tabulky je patrné, že 75 dotazovaných považuje toto povolání za nebezpečné, 13 respondentů jej za nebezpečné nepovažuje a zbylých 12 nad tím nepřemýšlí.

Je podle Vás povolání u vězeňské služby nebezpečné?	Počet odpovědí
Ano	75
Ne	13
Nepřemýšlím nad tím	12

Tabulka 11: otázka č. 13 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 14: Je podle Vás povolání u Vězeňské služby ČR společensky prestižní?

Tato otázka navazovala na předchozí dvě. Předchozí otázka měla za cíl zjistit, zda je povolání u Vězeňské služby ČR nebezpečné, tato otázka zjišťuje, zda respondenti považují povolání u Vězeňské služby ČR za společensky prestižní. Převažující většina, tedy 65 respondentů odpovědělo možností ano, tedy považují povolání u vězeňské služby za společensky prestižní. Odpověď ne zvolilo 35 odpovídajících. 35 respondentů tedy povolání u vězeňské služby za společensky prestižní nepovažuje.

Je podle Vás povolání u VSČR společensky prestižní?	Počet odpovědí
Ano	65
Ne	35

Tabulka 12: otázka č. 14 [zdroj: vlastní]

Tento okruh otázek zjišťoval zájem veřejnosti o povolání u Vězeňské služby České republiky. Přes to, že většina respondentů toto povolání považuje za dostatečně společensky prestižní, nikdy o jeho výkonu nepřemýšleli. Jeden z možných důvodů může být i ten, že toto povolání považují za nebezpečné. Dalším možným důvodem toho, že o výkonu tohoto povolání respondenti nepřemýšleli, může být i nedostatečná informovanost o této složce, případně nezájem o tuto oblast, jak plyne z odpovědí výše. Tuto oblast otázek můžeme také spojit s otázkami uvedených na začátku dotazníku. Pokud zná respondent osobně ně-

koho, kdo pracuje u VSČR, anebo byl/je ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, může být těmito osobami ovlivněn.

7.1.4 Znalosti veřejnosti týkající se Vězeňské služby České republiky

Otázka č. 15 Jaký je minimální věk uchazeče o zaměstnání u Vězeňské služby České republiky?

Další otázky směřovaly již spíše k vědomostem respondentů, a tedy veřejnosti o Vězeňské službě České republiky. Otázka číslo patnáct měla za cíl zjistit, zda respondenti vědí, jaký je minimální věk uchazeče o zaměstnání u Vězeňské služby České republiky. Na výběr byly tři odpovědi, z nichž pouze jedna byla správná. Z celkového počtu 100 dotazovaných odpovědělo pouze 33 správně a tedy, že minimální věk uchazeče o zaměstnání je 18 let. Nejvíce respondentů si chybně myslelo, že minimální věk uchazeče o zaměstnání u VSČR je 21 let, celkem tedy 51 respondentů. Zbýlých 16 respondentů považovalo za správnou odpověď třetí možnost, a tedy že minimální věk uchazeče o zaměstnání u VSČR je 25 let.

Jaký je minimální věk uchazeče o zaměstnání u VSČR?	Počet odpovědí
18 let	33
21 let	51
25 let	16

Tabulka 13: otázka č. 15 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 16: Řadí se Vězeňská služba České republiky mezi ozbrojené bezpečnostní sbory České republiky?

Tato otázka se respondentů dotazovala, zda vědí, že se Vězeňská služba České republiky řadí mezi ozbrojené bezpečnostní sbory České republiky. Ze 100 dotazovaných odpovědělo 52 správně a tedy, že se Vězeňská služba České republiky mezi ozbrojené bezpečnostní sbory České republiky řadí, 39 respondentů pak zvolilo odpověď nevím a zbylých 9 chybně odpovědělo zvolením možnosti ne.

Řadí se VSČR mezi ozbrojené bezpečnostní sbory?	Počet odpovědí
Ano	52
Ne	9
Nevím	39

Tabulka 14: otázka č. 16 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 17: Pod jaké ministerstvo spadá Vězeňská služba České republiky?

V rámci této otázky měli respondenti za úkol vybrat jednu správnou odpověď, a tedy zvolit, pod které ministerstvo v České republice spadá Vězeňská služba České republiky. Nejvíce respondentů odpovědělo správně, a to, že VSČR spadá pod ministerstvo spravedlnosti. Správně tedy odpovědělo 61 respondentů, 21 dotazovaných považovalo za správnou odpověď druhou možnost, a tedy ministerstvo vnitra a odpovědi 18 respondentů bylo ministerstvo obrany.

Pod které ministerstvo spadá VSČR?	Počet odpovědí
Ministerstvo spravedlnosti	52
Ministerstvo vnitra	37
Ministerstvo obrany	11

Tabulka 15: otázka č. 17 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 18: Která z následujících možností podle Vás obsahuje organizační složky Vězeňské služby České republiky?

Tato otázka měla za cíl zjistit, zda respondenti znají organizační složky Vězeňské služby České republiky. První možností výběru byla vězeňská stráž, justiční stráž a správní služba, tato možnost byla správná, zvolilo ji 52 dotazovaných. 37 respondentů označilo za správnou odpověď možnost druhou, a tedy vězeňskou stráž, justiční stráž a probační a mediační službu. Zbýlých 11 dotazovaných považovalo za správnou odpověď možnost

třetí, tedy vězeňskou stráž, celní správu a probační a mediační službu. Jak ukazují hodnoty v níže uvedené tabulce, většina respondentů tedy odpověděla správně.

Jaké jsou organizační složky VSČR?	Počet odpovědí
Vězeňská stráž, justiční stráž a správní služba	52
Vězeňská stráž, justiční stráž, probační a mediační služba	37
Vězeňská stráž, celní správa a probační a mediační služba	11

Tabulka 16: otázka č. 18 [zdroj: vlastní]

Otázka č. 19: Víte, kde se ve Vašem okolí nachází nejbližší věznice/ vazební věznice?

Otázka číslo devatenáct byla zaměřená na všeobecný přehled respondentů, a tedy zda vědí, kde se v jejich okolí nachází nejbližší věznice/ vazební věznice. Ze 100 dotazovaných 75 respondentů odpovědělo, že ví, kde se v jejich okolí nachází nejbližší věznice/ vazební věznice, 25 respondentů neví.

Víte, kde se ve Vašem okolí nachází nejbližší věznice/ vazební věznice?	Počet odpovědí
Ano	75
Ne	25

Tabulka 17: otázka č. 19 [zdroj: vlastní]

V rámci posledního okruhu otázek se jednalo o ověření znalostí týkajících se Vězeňské služby České republiky. Z výsledků je patrné, že veřejnost má jen částečné znalosti a vědomosti o této složce. Důležité je zmínit, že téměř polovina respondentů nevěděla, že se Vězeňská služba České republiky řadí mezi ozbrojené bezpečnostní sbory ČR, příp. nezná minimální věk uchazeče o zaměstnání u této složky. Toto může být považováno za základní vědomostní nedostatky. Tyto nedostatky můžeme opět přičítat nedostatečné in-

formovanosti veřejnosti o této složce, ale také nezájmem veřejnosti si tyto informace vyhledat.

Naopak pozitivním zjištěním bylo to, že v nadpoloviční většině respondenti znali základní organizační složky Vězeňské služby České republiky a ministerstvo, pod které se tato složka řadí. Respondenti si také uvědomují, kde se v jejich okolí nachází nejbližší věznice/vazební věznice.

Otázka č. 20: Kdyby jste měl/a možnost navštívit formou exkurze věznici nebo vazební věznici, bylo by to pro Vás zajímavé?

Poslední otázka dotazníku zjišťovala zájem veřejnosti o tuto oblast, jinými slovy měla za cíl také zjistit, zda by měla veřejnost zájem se o vězeňské službě dozvědět více. Respondentů se tedy dotazovala, zda by pro ně bylo zajímavé například formou exkurze navštívit věznici nebo vazební věznici. Pro 78 dotazovaných by tato možnost byla zajímavá a odpověděli ano, 13 respondentů zvolilo možnost nevím a 9 respondentů by zájem nemělo.

Kdyby jste měl/a možnost navštívit formou exkurze věznici nebo vazební věznici, bylo by to pro Vás zajímavé?	Počet odpovědí
Ano	78
Ne	9
Nevím	13

Tabulka 18: otázka č. 20 [zdroj: vlastní]

Tato otázka byla již pouze doplňující otázkou zjišťující zájem veřejnosti o získání více informací o Vězeňské službě České republiky. Touto otázkou byl zakončen soubor otázek v dotazníku.

8 VYHODNOCENÍ, NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ

Z výsledků provedeného výzkumu lze jednoznačně vyvodit, že veřejnost má pouze částečné povědomí o činnosti a působení vězeňské služby v České republice. Většina nad touto činností nepřemýšlí, nesleduje ji a také se o ni v minulosti nezajímala. Z výsledků je zřejmé, že se sama veřejnost domnívá, že není dostatečným způsobem o činnosti vězeňské služby informovaná, ať už prostřednictvím sdělovacích prostředků, tak také dle veřejnosti sama vězeňská služba neinformuje dostatečným způsobem.

Veřejnost také nedisponuje dostatečnými znalostmi souvisejícími s touto složkou. Je zde nutno ale zmínit, že i přesto, že tyto nejsou dostatečné, základními znalostmi o vězeňské službě veřejnost disponuje. Toto tedy můžeme brát jako pozitivum.

Je důležité podotknout, že téměř polovina respondentů zná osobně osobu, která byla, případně je ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody. Toto mohlo ovlivnit respondenty v jejich odpovědích na otázky v dotazníku. I přes to, že respondenti s takovými osobami přišli do kontaktu, o vězeňskou službu se v minulosti nezajímali a její činnost v současné době nesledují. Naopak ale veřejnost tuto složku považuje za důležitou a ráda by se o ní dozvěděla více. Nevyvíjí ale zřejmě úsilí si informace o této složce samovolně dohledat.

Samotné povolání u Vězeňské služby České republiky považuje větší část veřejnosti za společensky prestižní, nicméně většina nemá zájem v tomto odvětví pracovat. Jedním z důvodů může být to, že toto povolání považují za nebezpečné.

Vězeňská služba České republiky je nedílnou součástí naší společnosti a také důležitou součástí státní správy. Její činnost a fungování však nemusí být na první pohled viditelné, to může být jeden z důvodů, proč si její činnost veřejnost dostatečně neuvědomuje.

V současné době má každý občan České republiky možnost svobodně vyhledávat nekonečné množství informací, které jsou velmi lehce dosažitelné. Sama Vězeňská služba České republiky se prezentuje jak na sociálních sítích, tak vystupuje také na různých přehlídkách (např. dny NATO) a mnohdy také na televizních obrazovkách formou zajímavých dokumentárních pořadů.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že si veřejnost o této složce myslí, že ji, ať už sdělovací prostředky, tak i sama vězeňská služba dostatečně neinformuje, nicméně vzhledem k výše uvedenému k tomuto daná složka vyvíjí velkou aktivitu. Nedostatečné povědomí veřejnosti

o vězeňské službě, zvýšení zájmu veřejnosti o ni a také předání potřebných informací by mohlo být zajištěno tím, že bezpečnostní ozbrojená složka bude více zmiňována v souvislosti s fungováním státu, více prezentována prostřednictvím sdělovacích prostředků a také je zde možno se zaměřit na studenty základních, středních a vysokých škol. Studentům by mohly být sdělovány informace o této složce a také zdůrazňována určitá důležitost a nepostradatelnost. Studenti by mohli být také nabádáni k samostatnému vyhledávání informací. Dalším podnětem pro zvýšení informovanosti a celkového povědomí o vězeňské službě může být také pořádání exkurzí do věznic nebo vazebních věznic. Toto potvrzují i výsledky z provedeného výzkumu, v rámci nichž by se nadpoloviční většina veřejnosti těchto exkurzí ráda účastnila.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit pohled veřejnosti na vězeňskou službu v České republice. K tomuto zjištění byl nápomocen kvantitativní výzkum. Před provedením tohoto výzkumu bylo nejprve nutno stanovit si teoretická východiska. Práce byla tedy rozdělena na dvě části. Část teoretickou, která byla výchozím bodem pro část praktickou, a tedy samotný výzkum.

Teoretická část této práce byla věnována především Vězeňské službě České republiky. Čtenáři měli díky tomuto možnost pochopit základní činnosti a také fungování této ozbrojené bezpečnostní složky. Dále byly v práci popsány základní pojmy, které úzce souvisí s vězeňskou službou a také představeny důležité historické aspekty s tímto se pojící. Část teoretické práce je v jejím závěru věnována samotným obviněným a odsouzeným a také fungování celého procesu omezení osobní svobody.

Z této teoretické části bylo vycházeno v části praktické, jednalo se zde především o oblast vědomostí, kterými veřejnost disponuje. V teoretické části tedy najdeme na tyto otázky potřebné odpovědi.

Praktická část obsahovala již samotný výzkum. Jak bylo výše uvedeno, jednalo se o výzkum kvantitativní, v rámci kterého bylo využito metody dotazníkového šetření. Obecně mezi metody práce, ať už teoretické, tak praktické části můžeme řadit také analýzu a syntézu. Tato část již přímo vedla k naplnění stanoveného cíle práce, a tedy zjištění, jaký pohled má veřejnost na vězeňskou službu v České republice.

Dotazník se skládal z dvaceti uzavřených otázek, na které bylo dotazováno sto respondentů, mužů a žen, kteří zastupovali veřejnost. Pět otázek z výše uvedených dvaceti bylo tzv. testových a dotazovaní měli za úkol vybrat správnou odpověď.

Ke zjištění toho, jaký má veřejnost pohled na vězeňskou službu v České republice, byly otázky v dotazníku rozděleny do pěti oblastí, které napomáhaly k jasnějšímu vymezení tohoto pohledu. Celkově tedy výsledky z těchto oblastí naplnily stanovený cíl práce. V rámci praktické části práce byly jednotlivé otázky dotazníku postupně rozepisovány a vyhodnocovány.

Provedeným výzkumem bylo zjištěno, že veřejnost má pouze částečné povědomí o činnosti a působení vězeňské služby v České republice. Většina nad touto činností nepřemýšlí, ne-

sleduje ji a také se o ni v minulosti nezajímala, nicméně považuje činnost této složky za důležitou.

Výsledky výzkumu také ukázaly, že se veřejnost domnívá, že o této složce není dostatečně informována. Toto může potvrzovat oblast týkající se znalostí veřejnosti o vězeňské službě, kdy většina veřejnosti disponuje také pouze základními znalostmi týkajícími se této ozbrojené složky. Vzhledem k výše uvedenému zjištění byly v práci uvedeny v souvislosti s vyhodnocením výzkumu také návrhy na případná zlepšení daného stavu.

Jak již bylo výše uvedeno, neměli bychom zapomínat na to, že Vězeňská služba byla, je a pravděpodobně i nadále bude nedílnou součástí naší společnosti. I přes to, že veřejnost nemusí být o této složce dostatečným způsobem informována, tato složka je velmi důležitá a bez její existence by naše společnost vypadala poněkud jinak.

Tato práce měla tedy nejenom zjistit pohled veřejnosti na vězeňskou službu, ale také pomoci poskytnout větší vhled do dané problematiky a ukázat, že Vězeňská služba České republiky a také práce v tomto odvětví může být mnohem zajímavější, než by si kdokoliv z nás dokázal představit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] POPELKA, Jiří. *Penologie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. Monografie. ISBN 978-80-244-2932-8.
- [2] ČERNÍKOVÁ, Vratislava a Vojtěch SEDLÁČEK. *Základy penologie pro policisty*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2002. ISBN 80-7251-104-1.
- [3] NETÍK, Karel, Stanislav HÁJEK a Daria NETÍKOVÁ. *Psychologie v právu: úvod do forenzní psychologie*. Praha: C. H. Beck, 1997. Beckova skripta. ISBN 80-7179-177-6.
- [4] MAŘÁDEK, Vladimír. *Vězeňství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-002-5.
- [5] DURKHEIM, Émile. *Společenská dělba práce*. Přeložil Pavla DOLEŽALOVÁ. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2004. ISBN 80-7325-041-1.
- [6] ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [7] HENDRYCH, Igor. *Vybrané kapitoly z penologie*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2010. ISBN 978-80-7248-574-1.
- [8] KÝR, Aleš. *Památník Pankrác: expozice Vězeňské služby České republiky = Pankrác Memoriál [sic] : exhibition of the Prison Service of the Czech Republic = Gedenkstätte Pankrác : Ausstellung des Justizvollzugsdienst der Tschechischen Republik*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 1999. ISBN 80-238-5306-6.
- [9] RASZKOVÁ, Tereza a Stanislava HOFERKOVÁ. *Kapitoly z penologie I: vězeňství*. Vydání: druhé, rozšířené a aktualizované. Hradec Králové: Gaudeamus, 2018. ISBN 978-80-7435-716-9.
- [10] ČESKO. Zákon č. 555/1992 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>
- [11] SOCHŮREK, Jan. *Úvod do penologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2008. ISBN 978-80-7372-287-6.
- [12] *Vězeňská služba české republiky* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/o-nas/zmena-vnejsi-diferenciace/obecny-postup/>

- [13] ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169>
- [14] *Vězeňská služba české republiky* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/stredni-odborne-uciliste/o-nas/zakladni-informace/>
- [15] ČESKO. Zákon č. 361/2003 Sb. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>
- [16] *Vězeňská služba české republiky* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/akademie-vs-cr/informacni-servis/vzdelavani/>
- [17] MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché. ISBN 978-80-247-4580-0.
- [18] BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Praha: Grada Publishing, 1999. Právo pro každého. ISBN 80-7169-555-6.
- [19] *Vězeňská služba české republiky* [online]. [cit. 2020-01-14]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/vazebni-veznice-olomouc/o-nas/vykon-vezenstvi/program-zachazeni/>
- [20] LORENC, Miroslav [online]. [cit. 2020-02-09]. Dostupné z: <https://lorenc.info/zaverecne-prace/metodika.htm>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

VSČR Vězeňská služba České republiky

ZOP Základní odborná příprava

NŠ Nástupní školení

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Organizační složky VSČR [zdroj: vlastní].....	18
Obrázek 2: Organizační jednotky VSČR [zdroj: vlastní]	19

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: otázka č. 2 [zdroj: vlastní]	32
Tabulka 2: otázka č. 3 [zdroj: vlastní]	32
Tabulka 3: otázka č. 4 [zdroj: vlastní]	33
Tabulka 4: otázka č. 5 [zdroj: vlastní]	33
Tabulka 5: otázka č. 6 [zdroj: vlastní]	34
Tabulka 6: otázka č. 7 [zdroj: vlastní]	35
Tabulka 7: otázka č. 8 [zdroj: vlastní]	35
Tabulka 8: otázka č. 9 [zdroj: vlastní]	36
Tabulka 9: otázka č. 11 [zdroj: vlastní]	37
Tabulka 10: otázka č. 12 [zdroj: vlastní]	38
Tabulka 11: otázka č. 13 [zdroj: vlastní]	39
Tabulka 12: otázka č. 14 [zdroj: vlastní]	39
Tabulka 13: otázka č. 15 [zdroj: vlastní]	40
Tabulka 14: otázka č. 16 [zdroj: vlastní]	41
Tabulka 15: otázka č. 17 [zdroj: vlastní]	41
Tabulka 16: otázka č. 18 [zdroj: vlastní]	42
Tabulka 17: otázka č. 19 [zdroj: vlastní]	42
Tabulka 18: otázka č. 20 [zdroj: vlastní]	43

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: otázka č. 1 [zdroj: vlastní]	31
Graf 2: otázka č. 10 [zdroj: vlastní]	37

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Patrik Šternberk a jsem studentem třetího ročníku bakalářského studia oboru ochrana obyvatelstva na univerzitě Tomáše Bati Fakulta logistiky a krizového řízení. Prosim Vás o vyplnění mého dotazníku k bakalářské práci na téma vězeňská služba z pohledu veřejnosti.

Děkuji za ochotu.

1. Jaké je Vaše pohlaví?
 - a. muž
 - b. žena

2. Znáte někoho, kdo u vězeňské služby pracuje?
 - a. ano, osobně
 - b. jen z doslechu
 - c. nikoho neznám

3. Víte o někom, kdo byl/je ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody?
 - a. ano, znám osobně
 - b. znám jen z doslechu
 - c. nikoho neznám

4. Sledujete činnost a působení vězeňské služby v České republice?
 - a. ano
 - b. ne
 - c. nepřemýšlím nad tím

5. Zajímal/a jste se někdy v minulosti o vězeňskou službu?
 - a. ano
 - b. ne

6. Je podle Vás veřejnost o vězeňské službě dostatečně informovaná?
 - a. ano
 - b. ne
 - c. nepřemýšlím nad tím

7. Je podle Vás veřejnost o vězeňské službě v České republice dostatečně informovaná?
 - a. ano
 - b. ne
 - c. jen částečně

8. Informuje sama vězeňská služba veřejnost o své činnosti dostatečným způsobem?
 - a. ano
 - b. ne
 - c. jen částečně

9. Informují média (internet, televize apod.) veřejnost dostatečně o práci vězeňské služby?
 - a. ano
 - b. ne
 - c. jen částečně

10. Zaznamenal/a jste v poslední době zprávu o činnosti Vězeňské služby České republiky? Odkud?
 - a. televize
 - b. internet
 - c. noviny
 - d. jiné
 - e. žádnou zprávu jsem nezaznamenal/a

11. Pokud ano, jak na Vás zpráva zapůsobila?
 - a. pozitivně
 - b. negativně
 - c. žádnou zprávu jsem nezaznamenal/a

12. Přemýšlel/a jste někdy o povolání u vězeňské služby?
 - a. ano
 - b. ne

13. Je podle Vás povolání u vězeňské služby nebezpečné?
 - a. ano
 - b. ne

14. Je podle Vás povolání u vězeňské služby dostatečně společensky prestižní?
 - a. ano
 - b. ne

15. Jaký je minimální věk uchazeče o zaměstnání k Vězeňské službě České republiky?
 - a. 18
 - b. 21
 - c. 25

16. Řadí se Vězeňská služba mezi ozbrojené bezpečnostní sbory České republiky?
- a. ano
 - b. ne
 - c. nevím
17. Pod jaké ministerstvo spadá Vězeňská služba České republiky?
- a. ministerstvo spravedlnosti
 - b. ministerstvo vnitra
 - c. ministerstvo obrany
18. Která z následujících možností podle Vás obsahuje organizační složky Vězeňské služby České republiky?
- a. vězeňská stráž, justiční stráž, správní služba
 - b. vězeňská stráž, justiční stráž, probační a mediační služba
 - c. vězeňská stráž, celní správa, probační a mediační služba
19. Víte, kde se ve Vašem okolí nachází nejbližší věznice/vazební věznice?
- a. ano
 - b. ne
20. Kdyby jste měl/a možnost navštívit formou exkurze věznici/vazební věznici, bylo by to pro Vás zajímavé?
- a. ano
 - b. ne
 - c. nevím